

LAUSANNE
Svět podle Duboise

Lausanneské Musée cantonale de Beaux Arts je umístěno v Palais de Rumine, což je rozlehlý a podivný architektonický útvar z počátku minulého století. Do ledna je zde přístupná výstava s názvem Svět podle Francois Duboise. Tematizuje kolem jeho obrazu Le massacre de Saint Barthelémy ze 16. století smrt, náboženství, krutost a také paměť. Olejomalba je obklopena kresbami, sochami a videozáznamy autorů naší doby.

Podestova art brut

V Lausanne v zámku Beaulieu přibyl výstavní prostor, v bývalém podkroví, a právě v nich je možno až do konce ledna vidět Podestovy fascinující obrazy – objekty. Giovanni Battista Podesta (1895 – 1976), který se narodil a žil v severní Itálii

a dnes už je počítán ke klasickým art brut, tedy neprofesionálního výtvarného projevu, vytvořil zcela autentické dílo. Jeho expresivní malby jsou zpravidla doprovázeny nápisy či tabulkami s texty – citacemi z bible a z Dantovy Božské komedie, jež nesou výrazný morální apel, formulovaný ve smyslu vypjatého, duchem až středověkého dualismu Dobra a Zla. Mezi dvojrozměrnými a trojrozměrnými výtvary není zpravidla hranice, obrazy pokračují bohatě modelovanými rámy s barevnými plastickými výjevy. Hlavy dáblů s vyplazenými jazyky, novozákonní scény či groteskně děsivé transpozice autorových obsesí uchvacují svou imaginativní pronikavostí. Podesta se nechce líbit, chce být tím, kdo probouzí morální citění, a burčujícím prorokem.

MODRÝ KÁMEN**Stomatologická expozice**

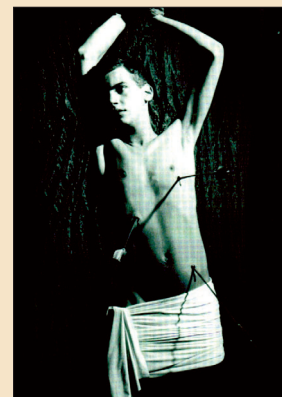
Stálou expozicí zubní techniky a historie stomatologie je možné zhlédnout ve Vlastivědném muzeu na slovenském hradě Modrý Kámen. Cílem výstavy je zachovat historicky cenné stomatologické exponáty, které při současném přílivu moderní

techniky by se mohly nenávratně ztratit. Mezi ty nejzajímavější patří například šlapací vrtačka z roku 1830, soupravy zubářských náčiní, z nichž nejvzácnější jsou kleště vyrobené kovářem či Fletcherova letovací souprava z roku 1929 a vulkanizační kotel na výrobu protéz z roku 1890. Základem celé expozice je soukromá sbírka zubní techniky Ivana Beňuše z Banské Bystrice.

VÍDEŇ**Svatý Šebestián**

Současná expozice ve vídeňské Kunsthalle dokumentuje mýtus svatého Šebestiána ve výtvarném umění i ve filmu. Tohoto svátce veřejnost zná jako mučedníka z mnoha středověkých i novověkých pláten proslulých malířů. Bývá na nich zachycen většinou krásný mladý muž přivázaný ke sloupu a proštílený šípy. Přesně tak ho totiž nechal popravit římský císař Diokleciánus, když zjistil, že jeho oblíbenec a velitel jeho osobní gardy je křesťan. Šebestián je však chápán také jako ochránce vojáků, homosexuálů, nemocných morem i AIDS; často bývá zobrazován také jako ikona sadomasochis-

mu a zosobnění exemplárně trpícího umělce. Osoba svatého Šebestiána však také nezřídka provokovala. Například jeho obraz od proslulého Fra Bartolomea byl svého času mnichy sejmут ze zdi kvůli obavám, že by u žen mohl vyvolávat hříšné myšlenky. Ani premiéra opery Le Martyre de Saint Sébastien od Gabriele D'Annunzia a Clau-

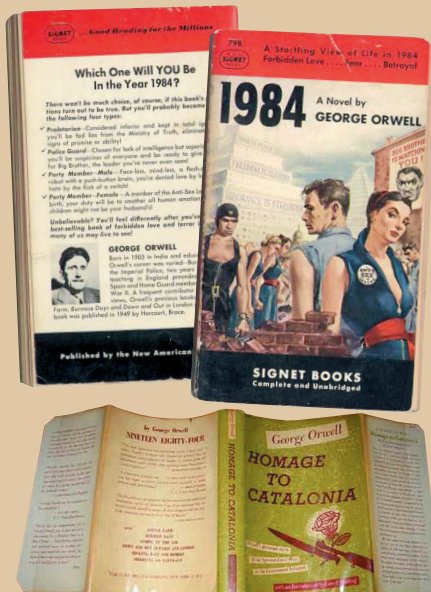

de Debussyho se v roce 1911 v Paříži neobešla bez skandálu. V roli křesťanského svátce totiž vystoupila Židovka Ida Rubinsteinová. Výstava potrvá do 15. února 2004.

www.kunsthallewien.at

VÝSTAVA V KATALÁNSKU**Orwellova vize totalitního světa má kořeny ve Španělsku**

Budovou katalánského statku, kde se kdysi George Orwell zotavoval ze střelného zranění na krku, se stále prohánějí mohutné krysy, ale jinak nic jiného náhodnému návštěvníkovi nepřipomíná, že právě zde se začala rodit autorova strhující vize totalitní budoucnosti světa, jak ji popsal ve svém díle nazvaném stroje 1984. Zahraniční turisté, kteří zavítají na severovýchod Španělska dnes, jsou okouzleni skvostnou architekturou, nádhernými plážemi a úchvatnými horami a také pulsujícím nočním životem – ale ne hrůzami, jež zde Orwell prožíval. Ten sem původně přjel na půlroční pobyt, pak ale byl vtažen do krvavé občanské války. Tato zkušenost mu pomohla, aby se z něho stal zastánce osobních svobod jednotlivce. Právě zde se stal autor slavných děl 1984 a Farma zvířat svědkem náhlých změn osob, tvrdé cenzury a krvavého řádění levicových oddílů, kterým padly za obětí tisíce lidí. Tato zkušenost zasedla v Orwellovi sémě světa nočních můr, jenž posléze zachytil ve svých nejslavnějších románech. Orwell přijel do Španělska po Vánocích v roce 1936. Byl to třiatřicetiletý idealista, přípravný – možná až moc horlivý – obětovat svůj život boji proti fašistickým jednotkám vedeným generálem Frankem, který o tři roky později vyšel z války jako vítěz. Asi po půl roce Orwell ze země uprchl; zraněný, plný rozčarování a za situace, kdy po něm bylo vyhlášeno pátrání. Zážitky z tohoto poučného pobytu ale dokázal zaznamenat v knize nazvané Hold Katalánsku.

Nyní, sto let po Orwellově narození, oslavuje Katalánsko jeho vizi, jeho hold tomuto regionu výstavou nazvanou Cesta do války – George Orwell v Katalánsku a na aragonské frontě. Výstava se snaží do nejmenších podrobností rekonstruovat svět, do něhož Orwell vstoupil, když překročil hranice mezi Francií a Španělskem, aby se zapsal do marxistické brigády. Expozici otevírá snímek zobrazující vytáhlého spisovatele, jak vyčnívá nad svými druhy při vojenské přehlídce před Leninovými kasárnami v Barceloně.

Další exponáty dokumentují svět, který v tehdejší době Orwella ve Španělsku obklopoval: od plakátů na býčí zápasy až po policejní prohlášení, které ho označuje za trockistu, což se v atmosféře Barcelony v roce 1937 rovnalo zatykači. „Ve vzduchu bylo cítit podivné zlo – atmosféra podezírání, strachu, nejistoty a zastřeně nenávisť... neustálý matný pocit strachu, vědomí jakési zlé věci, která nepřetržitě hrozila,“ napsal Orwell v knize Hold Katalánsku, která je považována za jeden z jeho největších literárních úspěchů a za jednu z nejlepších úvah o válce.

Za Franka, který vládl ve Španělsku až do své smrti v roce 1975, cenzura odstranila z Orwellova Holdu Katalánsku většinu kritických poznámek vůči fašismu, takže vydání z roku 1970 není tak vyvážené jako původní práce. Necenzurované vydání vyšlo až v roce 2002.

(čtk, Reuters)